

Enheten för planfrågor
Helena Holst

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

Nacka kommun
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
Registrator.plan@nacka.se
Kommunens ärendenummer KFKS 2016/97-214

Detaljplan för del av Ryssbergen, del av Sicklaön 13:3 och del av 134:21, på västra Sicklaön i Nacka kommun

Nacka kommun har översänt förslag till detaljplan, upprättat i maj 2018, till Länsstyrelsen för samråd.

Planen syftar till att möjliggöra bostäder, verksamheter, förskola, vårdboende och möjliggöra att allmänheten kan ta sig ut till ett planerat naturreservat norr om detaljplanen. Planen medger verksamheter i form av drivmedelsförsäljning, bilverkstad och liknande verksamheter.

Detaljplaneförslaget är upprättat med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, i dess lydelse efter den 1 januari 2015.

Av 5 kap. 14 § PBL följer att länsstyrelsen under samrådet särskilt ska

- ta till vara och samordna statens intressen,
- verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken inte upphävs i strid med gällande bestämmelser,
- verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
- verka för att en bebyggelse eller ett byggnadsverk inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska länsstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL samt i övrigt ge råd om tillämpningen av PBL om det behövs från allmän synpunkt.

Länsstyrelsen har i sin roll att samordna statens intressen, tagit del av synpunkter från Luftfartsverket den 12 juni 2018, Swedavia (Arlanda flygplats) den 1 augusti 2018, Swedavia (Bromma flygplats) den 21 augusti 2018, Trafikverket den 30 juli 2018 och Försvarmakten den 9 augusti 2018. Luftfartsverket, Swedavia och Försvarmakten har inget att erinra i nuläget.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen utformning av planen medför en risk för att riksintresse för kommunikationer inte tillgodoses, att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs och att en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet avseende översvämningssrisk.

Kommunen ska visa att planförslaget är förenligt med det arbete som Trafikverket bedriver enligt vägplan avseende trafikplats Kvarnholmen på väg 222, vilken är av riksintresse. Likaså ska det framgå att planerade åtgärder under väg 222 inte påverkar riksintresset negativt.

Viktig information gällande miljö kvalitetsnormer för vatten saknas i planhandlingarna, vilket ska kompletteras. Kommunen behöver också komplettera med vidare utredningar och föreslagna åtgärder till granskningskedet.

Kommunen behöver även komplettera planhandlingarna och plankartan med information om verksamhetsbyggnaden avseende buller.

Det ska också vara säkerställt till antagande att ingen försäljning eller lagring av gas kommer att ske inom planområdet. Riskbedömningen behöver kompletteras till granskningskedet.

I planbeskrivningen saknas en beskrivning av översvämningssrisk vilket ska kompletteras. Översvämningar till följd av ett klimatanpassat 100-års regn ska även ha beaktats till granskningskedet.

Om dessa problem kvarstår vid ett antagande kan Länsstyrelsen komma att ta upp planen för prövning enligt 11 kap. 10 § PBL. Planen kan då komma att upphävas enligt 11 kap. 11 § PBL.

Länsstyrelsen anser att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta.

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har, i detta skede, följande synpunkter på de områden som Länsstyrelsen har att bevaka enligt 11 kap. 10 § PBL.

Synpunkterna nedan syftar till att ge kommunen underlag, råd och synpunkter inför nästa skede i planprocessen. Kommunen får på så sätt möjlighet att förtydliga och/eller komplettera planförslaget, så att ett statligt ingripande kan undvikas.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

*Riksstress***Kommunikationer***Väg*

Detaljplanen omfattar delar av väg 222 som är av riksstress för kommunikationer. Vägen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan hindra eller försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. I öster gränsar planområdet direkt till projekt Trafikplats Kvarnholmen (fastställd vägplan 2017) som kommer att bli en del av riksstresset. Av Trafikverkets yttrande den 30 juli 2018 framgår att det återstår arbete angående trafikplats Kvarnholmen och vägport under väg 222 som gör att det finns risk att det i detaljplanen planeras för något som sedan inte går att genomföra. Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att kommunen beaktar Trafikverkets synpunkter angående detta, och om det krävs, avvaktar med detaljplaneringen.

Kommunen behöver också tydligt redovisa till granskningskedet att dagvatten från planområdet inte leds till eller hamnar inom det lägre vägområdet för väg 222. För stora mängder vatten till vägområdet ökar risken för ras och skred samt översvämning, vilket kan försvåra tillkomsten och utnyttjandet av anläggningen och därmed utgöra skada på riksstresset. Det kan även få en negativ påverkan på vägens bärighet och trafiksäkerheten. Vid normala förhållanden kommer dagvattnet från planområdet inte hamna inom väg 222 men kommunen behöver till granskningskedet visa att det även med ett förändrat klimat och vid skyfall inte riskerar att hamna inom vägområdet för väg 222.

Kulturmiljö

Planområdet berör ett riksstress enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, riksstresset Stockholms farled och inlopp (AB 51) och innebär en negativ påverkan på riksstresset. Påverkan bedöms av Länsstyrelsen dock inte vara av sådan omfattning att den bedöms utgöra påtaglig skada på riksstresset.

Planförslaget koncentrerar bebyggelsen till Ryssbergens södra del vilket gör att påtaglig skada kan undvikas. Den tänkta placeringen gör att åtgärder inte utförs i riksstressets värdebärande delar vilket Länsstyrelsen anser är positivt.

Länsstyrelsen anser dock att större hänsyn bör tas för att undvika de negativa konsekvenser som beskrivs i miljöredovisning och planbeskrivning. I miljöredovisningen påpekas att punkthusen om 16 våningar på ett påtagligt sätt träder fram ovan Ryssbergens trädlinje. Därmed bryts områdets skärgårdskaraktär och gröna silhuett. Detta innebär stora negativa konsekvenser för landskapsbild och kulturmiljö. Det kvarstår för kommunen att redovisa hur konsekvenserna av omfattande markarbeten kommer att påverka området.

Punkthusen placeras nära farleden på ett tidigare obekant sätt i området. Brytningen av trädlinjen försämrar upplevelsen av den obebyggda bergsluttning inom riksstressets södra del, där Ryssberget ingår. De höga punkthusen bidrar därmed till en kumulativ effekt som minskar utrymmet för ytterligare bebyggelse av framträdande art i närområdet.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

Miljökvalitetsnormer för vatten

Trots föreslagen rening kommer utsläppen från planområdet öka. Kommunen beskriver att ytterligare rening eller åtgärder ska utredas utanför planområdet för att kompensera den ökade föroreningsbelastningen.

I planbeskrivningen saknas information kring recipienternas ekologiska och kemiska status, miljöproblem och miljökvalitetsnormer vilket behöver kompletteras till granskningsskedet.

Strömmen har miljökvalitetsnormen måttlig ekologisk status, men bara gällande hydromorfologi på grund av hamnverksamhet. För de kvalitetsfaktorer som påverkas av utsläpp av näringsämnen och föroreningar förväntas vattenförekomsten uppnå god ekologisk status senast 2027. Utsläppen måste därför minskas för att miljökvalitetsnormerna ska kunna uppnås. Kommunen ska bidra till att miljökvalitetsnormerna kan följas och för att uppnå detta behöver utsläppen minskas och inte öka som de förväntas göras med planen. Om kommunen planerar för åtgärder utanför planområdet behöver det vara långt framskridna planer och information om dessa behöver i så fall framgå närmare i planhandlingarna. Åtgärder utanför detaljplan kan regleras med avtal eller beslut samt tidsplan som säkerställer genomförandet för när en anläggning ska tas i drift. Detta ska i så fall kunna visas upp innan antagande av planen.

Kommunen behöver fortsätta arbetet med att minska utsläppen av föroreningar till granskningsskedet samt visa att de föreslagna åtgärderna genomförs. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att de specifika punkterna som anges i planbeskrivningen bör utredas vidare.

*Hälsa och säkerhet***Buller**

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har reglerat buller med planbestämmelser och tagit fram en bullerutredning.

Av utredningen framgår att det krävs tekniska åtgärder för cirka 26 lägenheter för att riktvärdena enligt förordning 2015:216 om trafikbuller vid bostadsbyggnader ska kunna klaras. Av utredningen framgår också att bilanläggningen inte omfattas av trafikbullerutredningen. Det är dock oklart om utredningen utgått från att byggnaden finns och därmed utgör ett bullerskydd. Detta behöver förtydligas. Det är också otydligt om kommunen har tagit höjd för det buller som kan komma från de planerade verksamheterna inom planområdet och t.ex. från fläktar. Kommunen behöver visa att detta har beaktats.

Planbestämmelsen ”*Verksamhetsbyggnader ska utformas så att störningar från verksamhetsbuller och lågfrekvent buller för omkringliggande bostäder minimeras*” är svår att följa upp. I planbeskrivningen finns ingen beskrivning av vad planbestämmelsen innebär eller hur bullret kan minimeras. Länsstyrelsen anser att verksamhetsbyggnader ska utformas så att verksamhetsbuller och

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

lågfrekventbuller inte ska verka störande för omkringliggande bostäder och att kommunen ska komplettera med en planbestämmelse som reglerar just detta.

I planbeskrivningen anges att verksamheter föreslås som bullerskydd och att bostäder placeras i ett bullerskyddat läge. Trots att kommunen planerar för ett bullerskydd i form av verksamheter kan det konstateras att ungefär 5 % av samtliga bostäder behöver bullerdämpande åtgärder för att uppnå riktvärdena. Det är viktigt att kommunen på plankartan reglerar att byggnaden som ska utgöra ett bullerskydd kommer att uppföras före bostäderna. Bullernivåerna för bostäderna utan den planerade byggnaden för verksamheter är inte kända i dagsläget, eftersom utredningen har utgått från att byggnaden utgör ett bullerskydd. För att säkerställa att byggnaden blir så hög som det krävs för att utgöra ett bullerskydd ska även lägsta höjd regleras på plankartan.

Farligt gods

De planerade verksamhetsbyggnaderna intill Värmdöleden fungerar som barriär för bakomliggande bostadsbyggnader. Det framgår dock inte tydligt i planhandlingarna om det kommer bli en sammanhängande byggnad eller separata byggnader med avstånd emellan. För att utgöra en säker barriär för bakomliggande byggnader behöver verksamhetsbyggnaden utformas som en sammanhängande byggnad. Detta behöver regleras med planbestämmelser.

Länsstyrelsen anser också att kommunen behöver tydliggöra var transporterna till och från den planerade drivmedelsstationen kommer gå och väga in detta i riskbedömningen med eventuella åtgärder.

Kommunen behöver till granskningsskedet även redovisa hur samhällsriskerna sänks med hjälp av de föreslagna skyddsåtgärderna.

I riskbedömningen nämns bland annat att åtgärderna bedöms ha följande effekt inom planområdet, ”Begränsning av möjligheten för att oskyddade personer skadas utomhus inom områden med förhöjd risknivå genom att tillgodose skyddsavstånd till områden med stadigvarande vistelse”. Personer som vistas utomhus inom verksamhetsområdet närmast väg 222 är oskyddade i planförslagets nuvarande utformning. Kommunen behöver förtydliga att personer som vistas på denna yta är skyddade från riskerna förknippade med väg 222.

Drivmedelstation

Enligt Rapport 2000:01, *Riskhänsyn vid ny bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationer*, bör inte personintensiva verksamheter lokaliseras närmare än 50 meter från en bensinstation om de ska inrymma människor som kan ha svårt att snabbt genomföra en utrymning, men också med hänsyn till luftföroreningarnas långsiktiga påverkan på människor. Byggnad bör med hänsyn till brand- och explosionsrisk (oberoende försäljningsvolym för fordonsbränsle) inte uppföras inom ett avstånd av 25 meter från, tankfordonets lossningsplats, avluftningsanordningar från bensincistern och tankställe där fordon tankas (pump) (Rapport 2000:01).

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

Om det finns intressen av att uppföra bebyggelse på ett område närmare än 50 meter från en bensinstation med medelstor försäljningsvolym av bränsle krävs att en fördjupad hälso-, risk- och miljökonsekvensanalys visar att den planerade bebyggelsen blir lämplig med hänsyn till behovet av skydd mot olyckshändelser och risker för miljö och hälsa. Tillämpning av avstegfall från rekommendationerna ska motiveras och skälen ska framgå. Avstegsfall bör tillämpas restriktivt och bör normalt endast komma i fråga vid hög exploateringsgrad och när inga andra alternativa lösningar finns att tillgå (Rapport 2000:01).

I riskutredningen hänvisas till ett skyddsavstånd på 25 meter ska hållas enligt rekommendationer från *"Hantering av brandfarliga gaser och vätskor på bensinstationer, Handbok"* utgiven av MSB i mars 2015. I handboken anges att *"Tabell 1 visar exempel på godtagbara avstånd mellan olika objekt och utrustning för drivmedel på en bensinstation."* Detta betyder enligt Länsstyrelsen att kommunen inte kan använda sig utav värden i detta fall som ges av tabellen, eftersom avstånden endast lämpar sig inom en bensinstation. Vidare noterar Länsstyrelsen att avstånd mellan egenskapsgränserna på plankartan för drivmedelstation och vårdboende är cirka 29 meter, vilket är betydligt kortare än vad som anges i riskbedömningen. Även verksamheterna (T.ex. verkstad, kontor, detaljhandel, parkering och vårdboende) som ligger väster och precis intill bensinstationen behöver beaktas utifrån ett riskperspektiv.

Kommunen behöver säkerställa att ingen försäljning eller lagring av gas kommer ske på drivmedelstationen. Om det finns förutsättningar för att gasförsäljning kan ske i framtiden behöver riskerna med lagring, hantering och transport av gas vägas in i riskbedömningen. Kommunen behöver även utreda och säkerställa att bilverkstad, bilprovning, bilförsäljning och parkering lämpar sig inom samma användningsgräns som drivmedelsstation.

Översvämning och skyfall

Inom planområdet finns identifierade lågpunktsområden enligt dagvattenutredningen (Ramböll 2018-05-29) och Länsstyrelsens lågpunktskartering. Det är positivt att beräkningarna har gjorts med klimatfaktor 1,25. Dock beskrivs konsekvenserna vid ett 100-års regn mycket översiktligt och flödesberäkningarna har baserats på 20-års regn. Länsstyrelsen bedömer att kommunen behöver studera och beskriva marköversvämningar till följd av ett klimatanpassat 100-års regn. I utredningen beskrivs att riktlinjerna för dagvattenhanteringen är att höjdsättning ska ske så att ingen skada på fastigheter eller andra samhällsviktiga funktioner uppkommer vid skyfall med upp till 100 års återkomsttid och klimatfaktor. Länsstyrelsen efterfrågar därmed en tydlig beskrivning av hur höjdsättningen i planen förhåller sig till 100 års regn med klimatfaktor och hur kommunen har beaktat risken för översvämning till följd av skyfall. Kommunen behöver också redovisa var vattnet tar vägen och ansamlas vid 100 års regn med klimatfaktor.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

Länsstyrelsen rekommendationer gällande hur risken för översvämning till följd av skyfall behöver hanteras i den fysiska planeringen finns tillgänglig på vår webbplats:

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2018/rekommendationer-for-hantering-av-oversvamning-till-foljd-av-skyfall.html>

Rådgivande synpunkter och frågor av betydelse för planens genomförbarhet

Formalia

Länsstyrelsen noterar att detaljplanen inte hade remitterats till Swedavia eller Försvarsmakten i samband med samrådet vilket borde ha gjorts. Länsstyrelsen har tagit fram ett faktablad som berör höga byggnader som kommunen rekommenderas ta del av:

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2017/planering-av-hoga-byggnader-och-objekt--information-vid-detaljplanering-med-hansyn-till-luftfartens-och-totalforsvarets-intressen.html>

Dagvatten

Länsstyrelsen vill påminna kommunen om att på ett tidigt stadium planera för snöhanteringen och rening av smältvattnet.

Arkeologi

Då det i området är bra lägen för boplatser från stenåldern bedömer Länsstyrelsen att kommunen ska ta göra en arkeologisk utredning för att konstatera om sådana finns. I anslutning till byggarbeten vid Nacka Forum påträffades tidigare i år rester av en boplatz, RAÅ Nacka 347 på samma höjdnivåer.

Kontakt ska tas med Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö för vidare samråd i ärendet.

Naturvård

Det finns höga naturvärden inom och i angränsning till planområdet. Området Ryssbergen ingår i det kommunala gröna sambandet Norra Kuststråket. Området bedöms uppfylla kraven för att klassas som Natura 2000-naturtyp västlig taiga. Stora delar utgörs av naturvärdesklass 1 med stor betydelse för biologisk mångfald. Hela planområdet är värdekärna för biologisk mångfald med högt bevarandevärde på grund av bland annat dess höga biotopkvaliteter. I samband med kommunens arbete med bildandet av naturreservatet Ryssbergen har Calluna genomfört en inventering av området (rapport Naturvärdesinventering och insektsinventering i Ryssbergen, Nacka kommun, 2016-2017). Länsstyrelsen anser att denna rapport borde lagts till planhandlingarna och legat till grund för planförslagets utformning. Länsstyrelsen noterar att ÅF i sin naturvärdesinventering avråder kommunen från att exploatera området. Kommunen skriver att en fördjupad inventering ska utföras, vilket Länsstyrelsen rekommenderar till granskningsskedet.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-06

Beteckning
402-25452-2018

Men hänsyn till att det finns områden med lägre naturvärden framför allt väster om planområdet anser Länsstyrelsen att kommunen i dagsläget inte tillräckligt har visat att det aktuella planområdet t.ex. skulle kunnat lagts väster om nuvarande föreslaget område. Calluna rekommenderar att hela inventeringsområdet, som delvis omfattar aktuellt planområde, bör skyddas i sin helhet med hänvisning till områdets höga naturvärden samt att områden med påtagliga naturvärden kan komma utvecklas till höga naturvärden i framtiden om de får lämnas orörda.

Om den brand som drabbade delar av Nacka i juni 2018 omfattar delar av planområdet har detta bidragit till ett ökat naturvärde. Kommunen kan med fördel beskriva detta om delar av planområdets berörts.

Länsstyrelsen anser med hänsyn till ovanstående att större delen av planområdet sett till sina höga naturvärden bör ingå i det framtida naturreservatet Ryssbergen.

Artskydd

Kommunen behöver utreda hur planförslaget kan komma påverka spillkråkans bevarandestatus samt andra fridlysta arter med en ogynnsam bevarandestatus. Eftersom en sådan utredning saknas anser Länsstyrelsen att kommunen inte har visat att planerad bebyggelse inte är förbjuden enligt artskyddsförordningen. Eftersom kommunen inte genomfört en mer detaljerad artinventering eller föreslagit skydds- eller försiktighetsåtgärder går det inte utesluta att det planförslaget i dess nuvarande utformning är förbjudet enligt artskyddsförordningen. Mot denna bakgrund anser Länsstyrelsen att lokaliseringen behöver utredas närmare.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Utifrån det underlag och planhandlingar som tagits fram anser Länsstyrelsen att det kvarstår flera frågor kring markens lämplighet och eventuell miljöpåverkan främst med hänsyn till de höga naturvärdena i området. Länsstyrelsen bedömer därför att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta.

Länsstyrelsen anser att detta behöver utredas vidare i en miljöbedömning och samråd hållas med Länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning och omfattning enligt 6 kap. 11-18 §§ miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2018.

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av planchef Tatjana Joksimović. I slutliga handläggningen har även deltagit, planhandläggare Helena Holst, föredragande.

SAMRÅDSYTTRANDE**Datum**
2018-09-06**Beteckning**
402-25452-2018*Kopia:*

Map (HF), Sbp (MA), Mn (KN), Sbk (LR, SA)